

3. Obyvatelstvo

K rozhodnému okamžiku sčítání, tj. k 26. 3. 2021, žilo v 673 obcích Jihomoravského kraje 1 197 651 obyvatel, tj. 34,1 tis. obyvatel více. V tomto počtu bylo 589 553 mužů (49,2 % z celku) a 608 098 žen (50,8 %). Na celkovém počtu obyvatel ČR se kraj podílel 11,4 %. Největším okresem i městem je Brno (398 510 obyvatel, tj. 33,3 % obyvatel kraje). Nejméně obyvatel bylo v okrese Vyškov (91 578 osob, tj. 7,6 % celku), nejmenší obcí je obec Zblovce s 35 obyvateli.

3.1 Věková struktura

Mezi obyvateli Jihomoravského kraje bylo ke dni sčítání nejvíce osob ve stáří 45 let (v minulém sčítání dominovala věková skupina 35 let). Z 21 004 osob tohoto věku bylo 10 705 mužů (1,8 % z počtu mužů) a 10 299 žen (1,7 % počtu žen). V rámci celé ČR byla nejpočetnější věková skupina osob ve věku 46 let. V mezikrajském srovnání byla nejmladší nejpočetněji zastoupená věková skupina v Praze (42 let), nejstarší pak v Moravskoslezském kraji (47 let).

Tab. 3.1.1 Obyvatelstvo podle věku a okresů

Kraj, okresy	Obyvatelstvo celkem	v tom ve věku (%)								
		0–4	5–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75 a více
Jihomoravský kraj	1 197 651	5,6	10,6	9,1	13,1	15,3	14,3	11,9	11,7	8,4
Blansko	107 227	5,6	11,2	8,8	11,1	14,9	14,7	12,3	12,4	9,0
Brno-město	398 510	5,6	9,6	9,5	16,6	15,6	12,9	10,7	10,7	8,9
Brno-venkov	226 503	6,2	12,2	8,8	11,6	16,2	15,1	11,2	10,9	7,8
Břeclav	113 651	5,3	10,4	8,8	11,4	14,9	15,4	13,0	12,8	8,1
Hodonín	147 773	4,8	9,9	8,9	10,9	14,3	15,4	13,9	13,0	8,9
Vyškov	91 578	6,0	11,4	8,6	11,9	15,7	14,5	12,2	11,8	7,9
Znojmo	112 409	5,4	10,7	9,4	11,7	14,4	15,1	12,6	13,0	7,7

Z pohledu základních věkových skupin tvořily největší podíl obyvatel v kraji osoby v produktivním věku, 63,7 % byl 2. nejvyšší podíl mezi kraji (celorepubliková hodnota je 63,5 %). Následoval podíl osob ve věku 65 a více let – 20,1 % byl podíl 3. nejvyšší a nejmenší část tvořily osoby ve věku do 14 let (16,2 % byl 4. nejvyšší v mezikrajském srovnání).

Podle pětiletých věkových skupin bez rozlišení pohlaví bylo nejvíce osob ve věku 40 až 44 let - 97,4 tis. osob tvořilo 8,1 % obyvatel kraje, následovala skupina osob ve věku 45 až 49 let (96,1 tis., tj. 8,0 %) a obyvatelé ve věku 35 až 39 let (85,8 tis. osob, tj. 7,2 % obyvatel kraje). V členění na desetileté věkové skupiny podle tab. 3.1.1 byl největší díl obyvatel ve věku 35 až 44 let následovaný podílem obyvatel ve věku 45 až 54 let.

Tab. 3.1.2 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a okresů

Kraj, okresy	Muži	v tom podle věku (%)			Ženy	v tom podle věku (%)		
		0–14	15–64	65 a více		0–14	15–64	65 a více
Jihomoravský kraj	589 553	16,8	66,2	17,0	608 098	15,6	61,3	23,2
Blansko	52 842	17,5	64,3	18,2	54 385	16,2	59,4	24,4
Brno-město	194 454	15,8	67,9	16,3	204 056	14,5	62,7	22,9
Brno-venkov	112 477	19,1	64,9	16,0	114 026	17,8	60,9	21,3
Břeclav	56 017	16,2	66,1	17,7	57 634	15,1	60,9	24,0
Hodonín	72 893	15,3	66,4	18,3	74 880	14,1	60,4	25,5
Vyškov	45 314	17,9	65,1	17,0	46 264	16,7	60,8	22,5
Znojmo	55 556	16,6	65,5	17,9	56 853	15,7	60,9	23,4

Mezi okresy byl nejvyšší podíl zastoupení žen v okrese Brno-město (51,2 %), nejvyšší zastoupení mužů vykázal okres Brno-venkov (49,7 %). Podíl dětské složky obyvatel se v okresech pohyboval od 14,7 % v okrese Hodonín po 18,4 % v okrese Brno-venkov, podíl osob ve věku 15 až 64 let byl v rozmezí 61,8 % v Blansku po 65,2 % v Brně-městě. Podíl osob ve věku 65 a více let byl nejnižší v okrese Brno-venkov (18,7 %).

a nejvyšší v okrese Hodonín (21,9 %). V členění na desetileté věkové skupiny byla nejmladší nejpočetněji zastoupená věková skupina v Brně-městě (25 až 34 let), nejstarší (45 až 54 let) v okresech Břeclav a Hodonín.

Tab. 3.1.3 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Kraj, SO ORP	Obyvatelstvo celkem	z toho ženy (%)	Z celku podle věku (%)			Index stáří ¹⁾	Průměrný věk (roky)	
			0–14	15–64	65 a více		muži	ženy
Jihomoravský kraj	1 197 651	50,8	16,2	63,7	20,1	124,4	40,9	43,9
Blansko	56 023	50,7	17,1	61,3	21,6	126,5	41,6	44,7
Boskovice	51 204	50,7	16,6	62,3	21,1	127,0	41,4	44,2
Brno	398 510	51,2	15,1	65,2	19,7	129,8	40,1	43,5
Břeclav	57 821	51,0	15,0	63,3	21,7	144,1	42,2	45,5
Bučovice	15 896	49,8	16,0	63,7	20,2	126,0	41,6	44,1
Hodonín	58 508	50,9	15,0	63,7	21,3	142,0	42,4	45,6
Hustopeče	35 820	50,2	16,5	63,7	19,8	120,3	41,1	44,1
Ivančice	24 204	50,2	16,3	63,5	20,2	123,8	41,3	43,8
Kuřim	23 967	49,5	17,8	64,4	17,8	99,6	40,0	42,5
Kyjov	53 645	50,5	15,0	63,2	21,8	145,3	42,3	45,7
Mikulov	20 010	50,8	15,8	63,7	20,5	129,8	41,7	44,2
Moravský Krumlov	22 291	50,4	15,6	63,4	21,0	134,2	42,1	44,2
Pohořelice	14 730	50,2	17,9	63,8	18,3	102,6	39,9	42,4
Rosice	26 565	50,8	18,3	62,5	19,3	105,6	40,3	43,0
Slavkov u Brna	24 199	50,5	19,2	63,2	17,6	91,6	39,5	41,6
Šlapanice	71 643	50,4	19,3	62,6	18,2	94,2	39,6	42,0
Tišnov	31 828	50,7	18,5	61,7	19,8	107,4	40,7	42,9
Veselí nad Moravou	35 620	50,7	13,8	63,0	23,2	168,3	43,2	46,9
Vyškov	51 483	50,7	16,8	62,5	20,7	122,8	41,2	44,2
Znojmo	90 118	50,6	16,3	63,1	20,6	126,5	41,3	44,1
Židlochovice	33 566	50,4	19,0	63,1	17,9	94,3	39,4	42,1

¹⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0–14 let

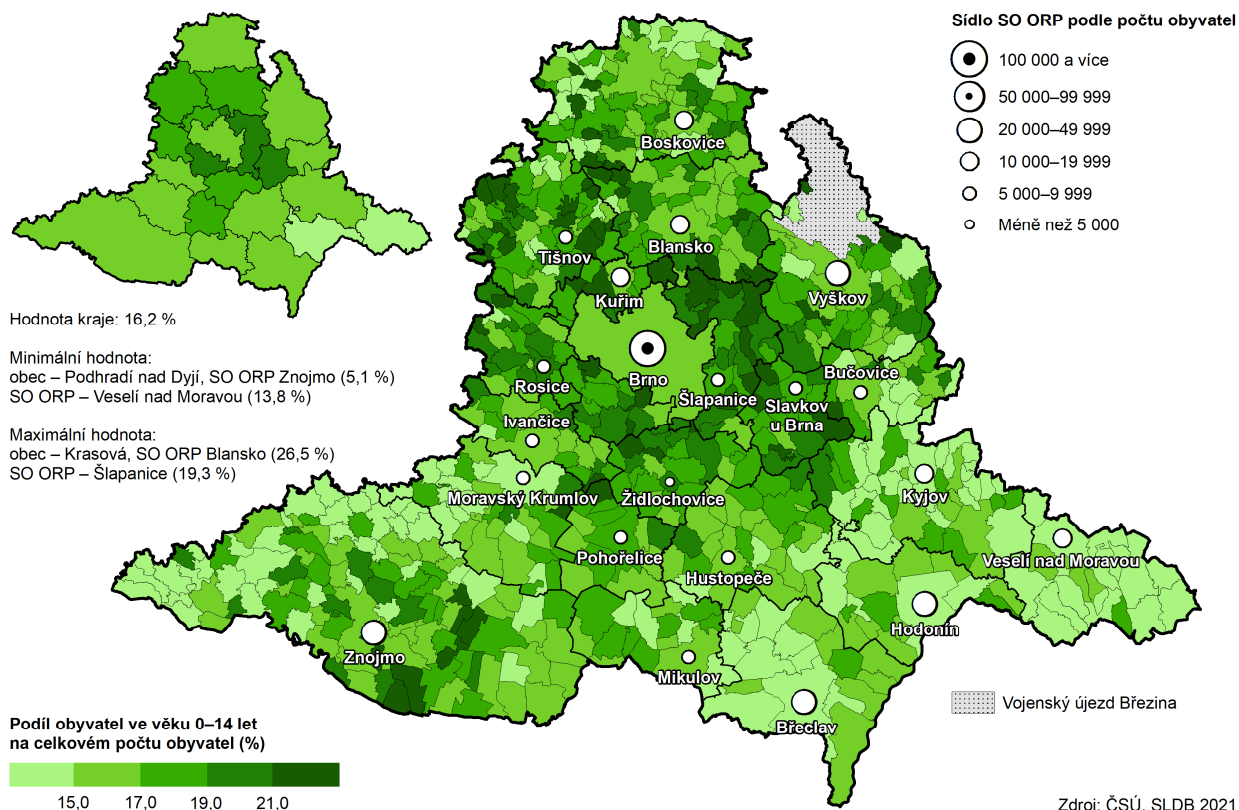
Z pohledu SO ORP v rámci kraje byl nejvyšší podíl zastoupení žen v SO ORP Brno (51,2 %), nejvyšší zastoupení mužů vykázal SO ORP Kuřim (50,5 %). Podíl dětské složky obyvatel se v SO ORP pohyboval od 13,8 % v SO ORP Veselí nad Moravou po 19,3 % v SO ORP Šlapanice, podíl osob ve věku 15 až 64 let byl v rozmezí 61,3 % v SO ORP Blansko po 65,2 % v Brně. Podíl osob ve věku 65 a více let byl nejnižší v SO ORP Slavkov u Brna (17,6 %) a nejvyšší v SO ORP Veselí nad Moravou (23,2 %).

Průměrný věk obyvatel kraje v době sčítání byl 42,4 roku (mezi kraji 3. nejnižší hodnota, v ČR 42,7 roku). Muži i ženy měli nejvyšší průměrný věk v SO ORP Veselí nad Moravou (43,2 roku, resp. 46,9 roku). Nejnižší průměrný věk mužů byl zjištěn v SO ORP Židlochovice (39,4 roku) a nejnižší průměrný věk žen v SO ORP Slavkov u Brna (41,6 roku).

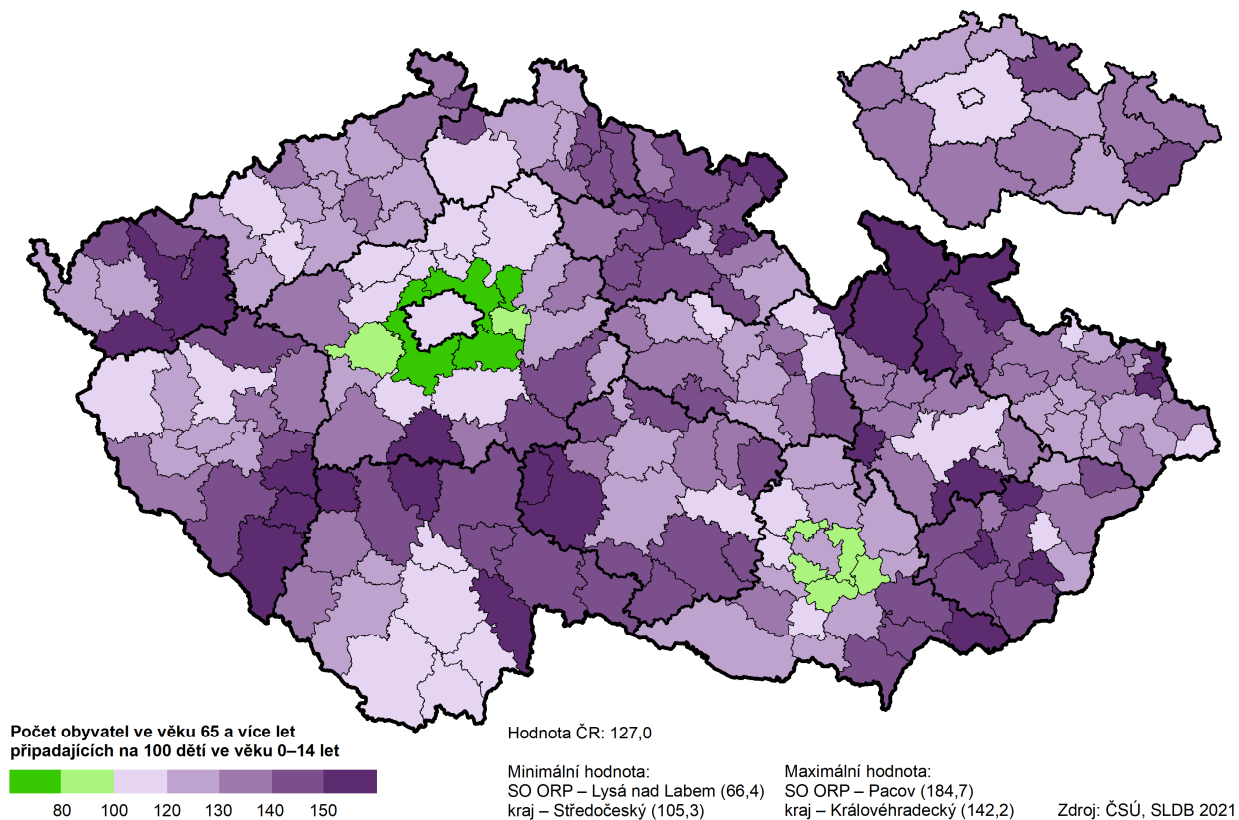
Index stáří udává, že na 100 osob ve věku do 14 let v kraji připadlo 124,4 osob starších 65 let (3. nejnižší hodnota mezi kraji, v ČR 127,0; při sčítání 2011 to bylo 115,9). Nejpříznivější hodnoty indexu stáří jsou v SO ORP Slavkov u Brna (91,6), Šlapanice (94,2) a Židlochovice (94,3). V těchto obvodech jsou i nejvyšší podíly osob ve věku do 14 let na obyvatelstvu celkem. Na opačném konci s nejvyššími indexy stáří jsou SO ORP Veselí nad Moravou (168,3), SO ORP Kyjov (145,3) a SO ORP Břeclav (144,1). V těchto obvodech jsou také nejvyšší podíly osob ve věku nad 65 let.

Děti v obcích a správních obvodech ORP Jihomoravského kraje

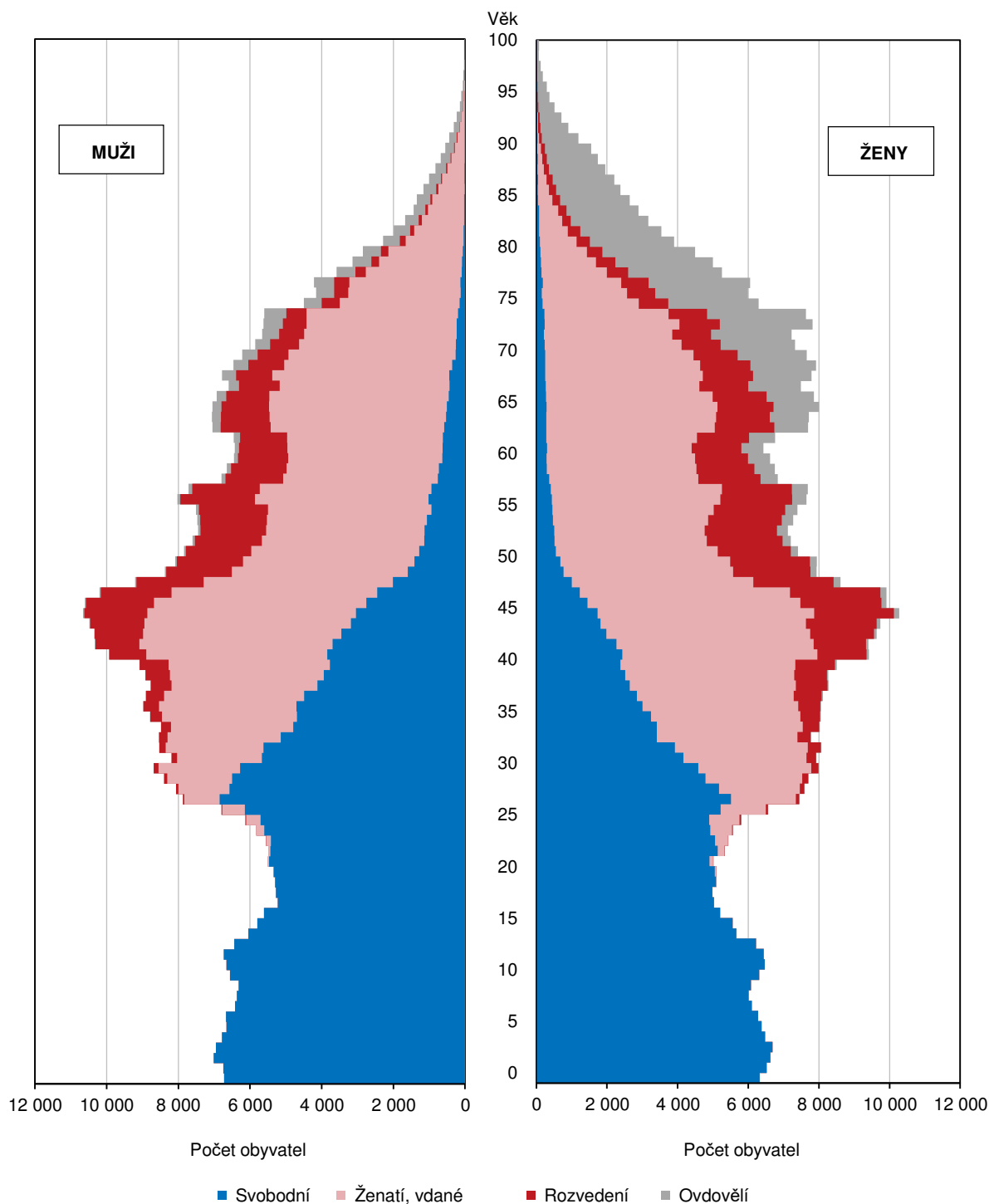
Index stáří ve správních obvodech ORP a krajích

3.2 Rodinný stav

Ke struktuře obyvatel ve věku 15 a více let podle rodinného stavu je třeba uvést, že 0,7 % obyvatel kraje starších 15 let představují osoby s nezjištěným rodinným stavem. Z obyvatel kraje, u nichž byl zjištěn rodinný stav, tvořily největší skupinu osoby žijící v manželství (46,5 %), svobodní tvořili 31,9 % obyvatel, rozvedení 12,8 % a ovdovělí 8,0 % obyvatel kraje. V kraji také žilo 574 osob v registrovaném partnerství (0,1 %).

Graf 3.2.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a rodinného stavu v Jihomoravském kraji

Z hlediska věku s rostoucí věkovou skupinou klesá podíl svobodných, ovšem zatímco polovina mužů ve věku 35 až 39 let je ještě svobodná, u žen ve stejném věku je to již jen třetina. Dokladem vyššího dožitého věku žen je vysoký podíl ovdovělých žen ve věkové skupině nad 70 let (50 %) a také rozdíl mezi podílem osob

žijících v manželství – na jedné straně téměř tři čtvrtiny ženatých mužů nad 70 let a na straně druhé 35 % vdaných žen ve věku 70 a více let.

Tab. 3.2.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, rodinného stavu a věku

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Muži	z toho podle rodinného stavu (%)				Ženy	z toho podle rodinného stavu (%)			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Celkem ve věku 15 let a více	490 470	37,6	48,0	11,5	2,8	513 507	27,0	45,6	14,2	13,2
v tom ve věku:										
15–19 let	27 270	100,0	0,0	-	-	25 975	99,9	0,1	-	-
20–24 let	28 333	98,3	1,6	0,0	-	27 095	94,8	5,0	0,1	-
25–29 let	38 173	85,2	14,1	0,6	0,0	35 923	72,8	25,6	1,4	0,0
30–34 let	43 027	64,7	32,9	2,3	0,0	40 257	49,0	46,5	4,2	0,1
35–39 let	44 762	49,3	44,8	5,7	0,1	41 031	35,0	55,2	9,3	0,4
40–49 let	99 754	30,0	54,3	15,3	0,3	93 667	18,3	59,6	20,7	1,3
50–59 let	75 448	13,8	60,7	24,4	1,1	73 427	6,4	61,4	27,3	4,8
60–69 let	67 511	7,7	69,9	18,6	3,8	74 413	3,7	60,5	20,1	15,7
70 let a více	66 192	3,1	72,2	9,6	15,0	101 719	2,7	35,3	12,0	50,0

3.3 Plodnost žen

Ke dni sčítání bylo na území Jihomoravského kraje 503,9 tis. žen ve věku 15 a více let se zjištěným počtem živě narozených dětí. Mezi nimi bylo 212,1 tis. žen se dvěma dětmi a z celku tak tvořily 42,1 %. Počet bezdětných dosáhl 119,9 tis. (23,8 %), třetí nejvyšší zastoupení měly ženy s jedním živě narozeným dítětem, kterých bylo 91,2 tis. (18,1 %). Průměrný počet živě narozených dětí připadající na jednu ženu ve věku 15 a více let se zjištěným počtem dětí dosáhl hodnoty 1,55. Při přepočtu pouze na ženy s dětmi připadají v průměru dvě děti na jednu ženu.

Tab. 3.3.1 Ženy podle počtu živě narozených dětí a věku

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Celkem	v tom s počtem živě narozených dětí (%)						Počet živě narozených dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4	5 a více	
Ženy ve věku 15 let a více	513 507	23,8	18,1	42,1	12,6	2,5	0,9	1 551
v tom ve věku:								
15–19 let	25 975	99,2	0,7	0,1	0,0	-	-	10
20–24 let	27 095	90,7	7,3	1,6	0,3	0,1	0,0	117
25–29 let	35 923	66,7	22,2	9,5	1,2	0,3	0,1	466
30–34 let	40 257	36,2	29,6	28,6	4,6	0,6	0,3	1 051
35–39 let	41 031	18,9	23,9	45,1	9,8	1,7	0,6	1 533
40–44 let	46 892	12,5	21,2	50,9	12,3	2,2	0,9	1 738
45–49 let	46 775	9,0	20,8	53,4	13,1	2,6	1,0	1 834
50–59 let	73 427	6,9	19,1	54,9	15,0	3,0	1,1	1 920
60–69 let	74 413	5,4	14,2	55,1	20,4	3,8	1,1	2 071
70 let a více	101 719	5,3	16,5	51,8	20,4	4,5	1,6	2 080

Postupný odklon od vícedětného mateřství je zřejmý z počtu dětí připadajících na 1 000 žen podle věkových skupin. Zatímco na 1 000 žen ve věkové skupině 60 až 69 let připadá 2 071 živě narozených dětí, na ženy ve věku 45 až 49 let, které již zřejmě další děti neplánují, připadá pouze 1 834 narozených dětí na 1 000 žen.

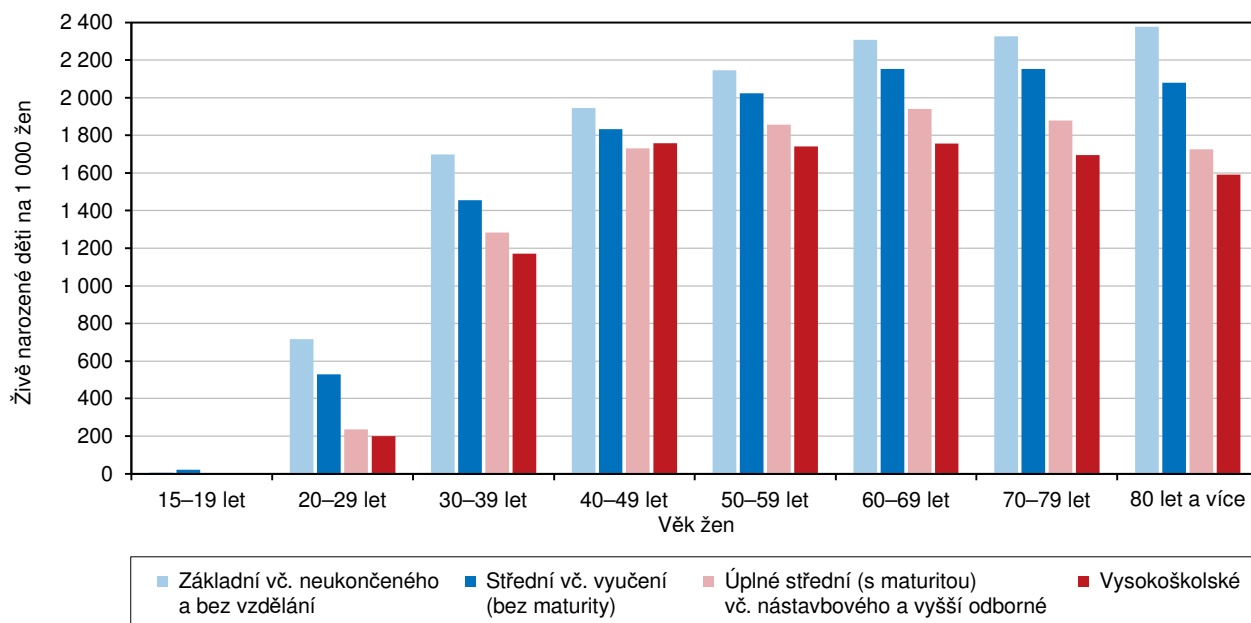
Tab. 3.3.2 Ženy podle počtu živě narozených dětí a nejvyššího dosaženého vzdělání

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Ženy ve věku 15 let a více	v tom s počtem živě narozených dětí (%)						Počet živě narozených dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4	5 a více	
Celkem¹⁾	513 507	23,8	18,1	42,1	12,6	2,5	0,9	1 551
z toho vzdělání:								
bez vzdělání	2 339	45,4	8,3	21,3	14,0	6,4	4,5	1 453
základní vč. neukončeného	75 441	36,3	9,6	29,4	17,5	5,1	2,1	1 532
střední vč. vyučení (bez maturity) úplně střední (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního	128 971	10,9	17,5	49,8	17,5	3,3	1,0	1 881
vč. nástavbového a pomaturitního	169 823	23,1	19,9	45,2	9,9	1,4	0,4	1 479
vyšší odborné, konzervatoř	10 707	30,1	24,0	37,4	7,1	1,0	0,4	1 265
vysokoškolské	105 991	30,9	21,4	38,3	7,9	1,1	0,3	1 281
nezjištěno	20 235	19,7	19,8	37,0	14,4	5,4	3,6	1 801

¹⁾ podíly vypočteny z hodnot včetně žen s nezjištěným vzděláním

Pohled na vztah počtu dětí připadajících na 1 000 žen v závislosti na vzdělání vede ke konstatování, že se vzrůstajícím stupněm vzdělání ženy klesá počet jejich dětí (s výjimkou hodnot u žen se základním nebo bez vzdělání). Jestliže na 1 000 žen se středním vzděláním bez maturity včetně vyučení připadalo 1 881 narozených dětí (v ČR 1 868 dětí), na 1 000 žen s vysokoškolským vzděláním to bylo pouze 1 281 dětí (v ČR 1 309 dětí). Nejvíce bezdětných žen ve věku od 15 let je bez vzdělání či se základním vzděláním (včetně neukončeného), v ostatních stupních vzdělání převažují matky se 2 dětmi.

Graf 3.3.1 Počet dětí na 1 000 žen podle nejvyššího dosaženého vzdělání a věku žen v Jihomoravském kraji

3.4 Státní občanství

Mezi obyvateli kraje žilo ke dni sčítání 46,5 tis. cizinců se zjištěným státním občanstvím, což bylo 9,4 % počtu cizinců v ČR. V rámci ČR tvořili cizinci 4,7 % populace, v Jihomoravském kraji byl podíl nižší (3,9 %). Nejvyšší podíl zastoupení cizinců má v mezikrajském srovnání Praha (13,9 %), Plzeňský (5,7 %) a Karlovarský kraj (5,5 %), nejméně cizinců se sečetlo v Olomouckém kraji (1,7 %), Zlínském a Moravskoslezském kraji (shodně 1,8 %).

Většina cizinců byla koncentrována v Brně (61,6 % cizinců kraje), na počtu obyvatel města se podílejí 7,2 %. Nejpočetnější skupinou byli Ukrajinci (27,7 % cizinců se zjištěným státním občanstvím). V absolutním vyjádření

se jednalo o 12,9 tis. osob. Jen nepatrně méně bylo Slováků (12,7 tis., tj. 27,3 %), třetí nejpočetnější skupinou byli Vietnamci (4,2 tis., tj. 9,0 %).

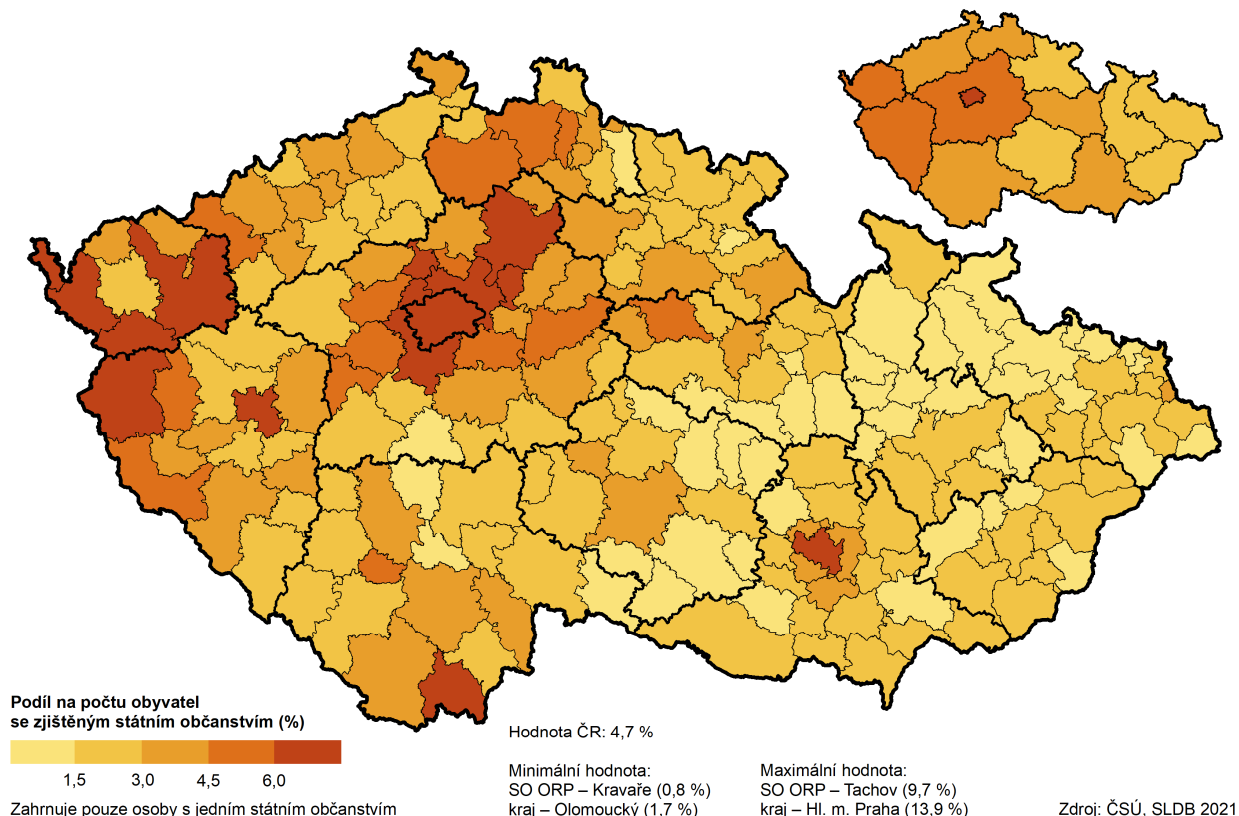
Tab. 3.4.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a státního občanství¹⁾

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 197 651	49,2	50,8	16,2	63,7	20,1
z toho podle státního občanství:						
Česká republika	1 146 119	48,9	51,1	16,4	62,7	20,9
cizí státní občanství	46 511	55,7	44,3	10,1	86,5	3,4
země EU mimo ČR	18 091	55,6	44,4	8,6	86,4	5,1
z toho:						
Bulharsko	721	63,7	36,3	9,4	84,6	6,0
Itálie	442	82,6	17,4	5,9	83,9	10,2
Maďarsko	567	66,3	33,7	7,8	91,2	1,1
Německo	365	67,7	32,3	3,3	67,9	28,8
Nizozemsko	105	83,8	16,2	6,7	81,9	11,4
Polsko	743	52,8	47,2	6,6	69,0	24,4
Rakousko	274	77,7	22,3	1,1	69,0	29,9
Rumunsko	908	62,6	37,4	13,7	84,9	1,4
Slovensko	12 701	50,9	49,1	8,9	88,5	2,6
ostatní evropské země	18 083	55,4	44,6	8,1	89,3	2,6
z toho:						
Bělorusko	523	41,3	58,7	5,5	92,2	2,3
Moldavsko	381	58,5	41,5	13,1	85,3	1,6
Rusko	2 348	40,8	59,2	6,0	90,1	3,9
Srbsko	347	61,1	38,9	5,8	89,3	4,9
Ukrajina	12 871	56,4	43,6	8,7	89,4	1,9
Velká Británie a Severní Irsko	566	77,2	22,8	4,6	88,9	6,5
země mimo Evropu	10 337	56,6	43,4	16,4	81,5	2,1
z toho:						
Čína	230	53,9	46,1	19,6	77,8	2,6
Indie	794	66,2	33,8	11,5	88,2	0,4
Japonsko	175	40,6	59,4	2,3	97,1	0,6
Kazachstán	450	40,9	59,1	2,7	96,0	1,3
Mongolsko	548	43,2	56,8	23,9	75,5	0,5
Nepál	133	75,2	24,8	6,8	93,2	-
Spojené státy americké	336	67,9	32,1	5,1	85,7	9,2
Vietnam	4 192	52,7	47,3	25,3	72,6	2,1
nezjištěno	4 995	x	x	x	x	x

¹⁾ Osoby s dvojnásobným nebo vícenásobným státním občanstvím se zařazují do jednoho státního občanství podle pořadí Česká republika, jiný členský stát EU, jiná země v Evropě, jiná země mimo Evropu.

Mezi cizinci Jihomoravského kraje mírně převažují ženy (50,8 %). U nejpočetněji zastoupených cizinců převažují muži – mezi Ukrajinci je jich 56,4 %, mezi Slováky 50,9 % a u Vietnamců 52,7 %. Nejvýraznější zastoupení žen je mezi osobami se státním občanstvím Japonska (59,4 %), u mužů se státním občanstvím Nizozemska (83,8 %). Nejvyšší poměrné zastoupení dětské složky, a to čtvrtinové, mají Vietnamci, senioři nad 65 let jsou nejvíce zastoupeni mezi Rakušany (téměř třetina). V okresech se zastoupení cizinců pohybuje od 1,7 % v okrese Hodonín po 7,2 % v okrese Brno-město, které se podílí zásadní měrou na již zmíněném krajském průměru 3,9 %. Hodnoty v ostatních okresech jsou pod tímto průměrem.

Obyvatelstvo s cizím státním občanstvím ve správních obvodech ORP a krajích

3.5 Národnost, mateřský jazyk

V otázce národnosti využila velká část obyvatel kraje možnost dobrovolné odpovědi, národnost tak neuvedlo 339,4 tis. obyvatel, tj. 28,3 % celkového počtu obvykle bydlících osob. Osoby, které uvedly dvě národnosti, jsou započteny v obou národnostech. K české národnosti se přihlásilo 629,6 tis. osob (tj. 73,4 % osob s uvedenou národností), k moravské národnosti 269,0 tis. osob (31,3 %), ke slovenské 21,1 tis. (2,5 %). Moravskou národnost si jako jednu ze svých národností uvedlo více mužů než žen. Nejpočetnější relativní zastoupení má dětská složka do 14 let mezi osobami s uvedenou romskou národností, čtvrtina osob s německou a moravskou národností jsou osoby ve věkové skupině 65 a více let.

Tab. 3.5.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a národnosti

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 197 651	49,2	50,8	16,2	63,7	20,1
z toho národnost ¹⁾ :						
česká	629 566	47,2	52,8	15,6	62,6	21,8
moravská	268 988	51,4	48,6	13,0	62,8	24,2
slovenská	21 094	47,6	52,4	11,1	70,6	18,3
ukrajinská	7 821	51,5	48,5	9,4	88,3	2,3
ruská	2 460	40,7	59,3	8,4	84,9	6,7
romská	1 598	51,3	48,7	21,3	73,5	5,2
polská	1 230	48,8	51,2	13,8	66,9	19,3
německá	1 139	61,2	38,8	10,4	64,6	25,0
maďarská	1 120	55,4	44,6	11,5	70,3	18,2
slezská	883	61,0	39,0	4,5	87,5	7,9
česká	179	55,9	44,1	19,6	78,8	1,7

¹⁾ Osoby, které uvedly dvě národnosti, jsou započteny v obou národnostech.

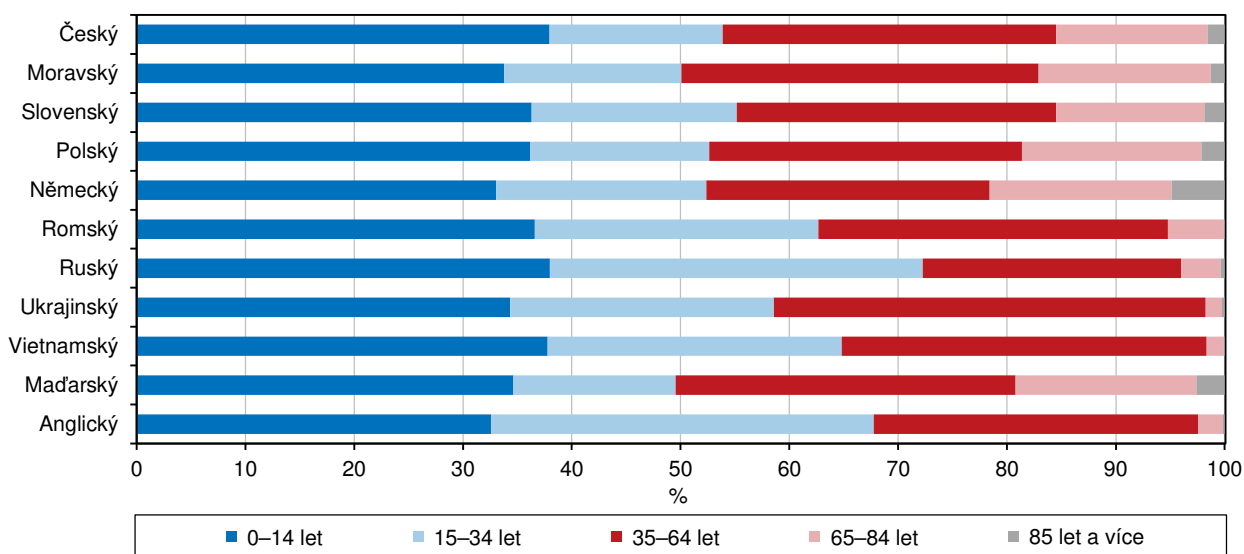
Nejčastěji uvedeným mateřským jazykem byla pochopitelně čeština, kterou si uvedlo 1,064 mil. obvykle bydlících obyvatel. Z cizích jazyků je nejvíce zastoupená slovenština (29,2 tis. obyvatel), moravský jazyk (14,2 tis.) a ukrajinština (10,6 tis.). Stejně jako u národnosti si i moravský jazyk uvedlo více mužů než žen. Dětská složka je nejvíce relativně zastoupena u osob s anglickým mateřským jazykem, nejpočetnější „seniorská“ skupina je mezi obyvateli mluvícími němčinou.

Tab. 3.5.2 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a mateřského jazyka

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 197 651	49,2	50,8	16,2	63,7	20,1
z toho mateřský jazyk ¹⁾ :						
český	1 064 238	48,5	51,5	15,9	63,1	21,0
slovenský	29 163	48,2	51,8	9,1	68,8	22,1
moravský	14 231	55,3	44,7	12,4	64,9	22,6
ukrajinský	10 602	51,9	48,1	8,1	89,5	2,4
ruský	7 118	44,0	56,0	8,6	85,5	5,9
vietnamský	4 560	53,6	46,4	23,5	74,5	2,0
anglický	3 479	63,8	36,2	25,2	72,1	2,7
romský	2 243	51,9	48,1	16,7	76,4	6,9
německý	2 212	55,9	44,1	10,6	60,6	28,8
polský	1 780	50,0	50,0	11,9	62,4	25,7
maďarský	1 487	52,1	47,9	9,7	63,8	26,6
čínský	290	51,7	48,3	23,4	73,8	2,8
slezský	36	61,1	38,9	-	97,2	2,8

¹⁾ Osoby, které uvedly dva mateřské jazyky, jsou započteny v obou mateřských jazycích.

Graf 3.5.1 Obyvatelstvo podle vybraného mateřského jazyka a věku v Jihomoravském kraji*

* zahrnuje osoby s jedním nebo dvěma mateřskými jazyky

3.6 Vztah k náboženské víře

Otázka na náboženskou víru byla rovněž dobrovolná, možnosti neodpovídat na ni využilo přibližně stejně osob jako na otázku národnosti (336,8 tis., tj. 28,1 % z obvykle bydlícího obyvatelstva). Příslušnost k církvi či náboženské společnosti deklarovalo 230,7 tis. obyvatel (26,8 % z těch, kteří na otázku odpověděli), odpověď bez náboženské víry zvolilo téměř půl milionu obyvatel (57,6 %). Podíl věřících (ze zjištěných hodnot) byl ve srovnání s ostatními kraji 3. nejvyšší (po Zlínském kraji s 38,6 % a Kraji Vysočina s 30,3 %).

K otázce víry se vyjádřilo 419,6 tis. mužů (71,2 % celkového počtu mužů) a 441,3 tis. žen (72,6 % celku). U mužů, kteří odpověď uvedli, převládaly osoby bez náboženské víry – 51,9 % oproti 45,0 % věřících nehlásících se k církvi, náboženské společnosti či směru (44,1 % hlásících se k církvi), u žen byla situace opačná – 55,0 % věřících žen nehlásících se k církvi, náboženské společnosti či směru (55,9 % hlásících se k církvi) oproti 48,1 % žen bez náboženské víry.

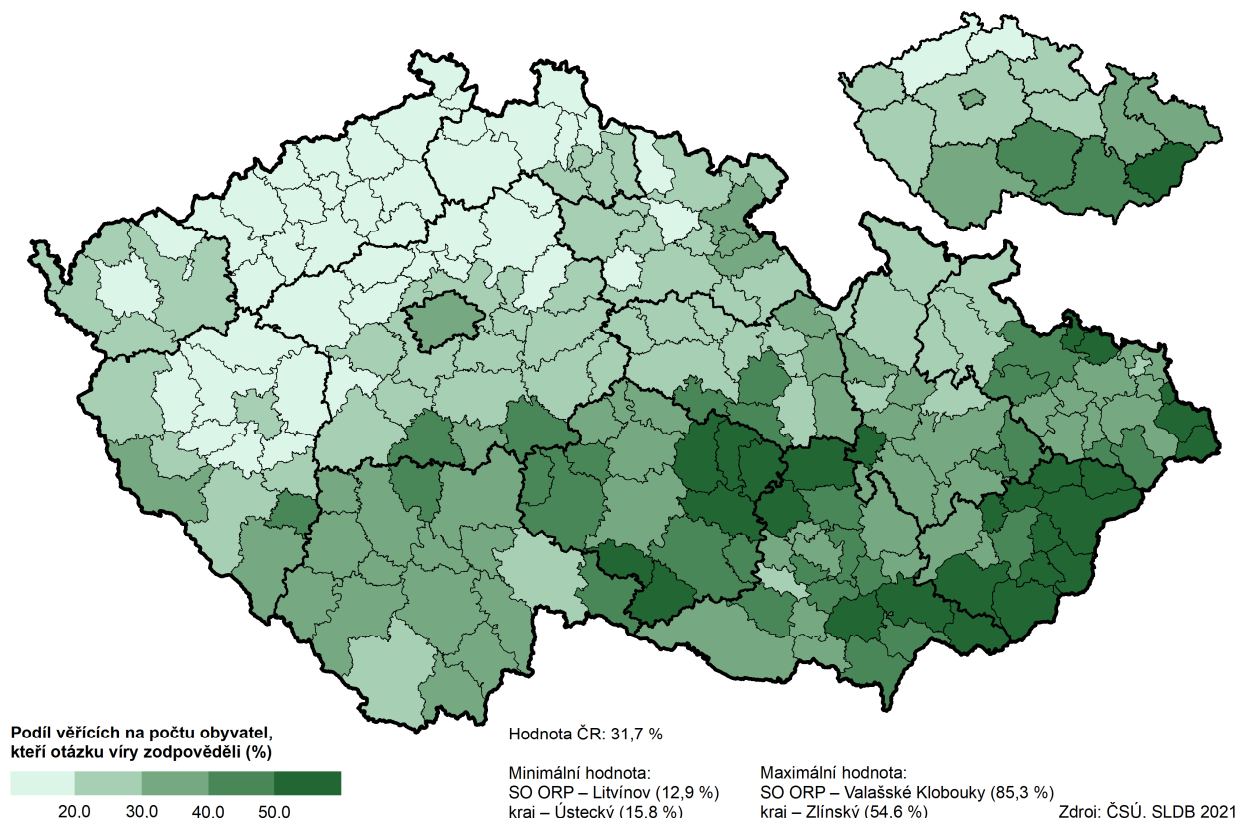
Z pohledu věkových skupin byl nejnižší podíl věřících nehlásících se k církvi, náboženské společnosti či směru u osob ve věku do 14 let, a to 8,8 % (11,8 % hlásících se k církvi). U osob ve věku 15 až 64 let byl podíl věřících nehlásících se k církvi, náboženské společnosti či směru nejvyšší a tvořil 69,3 % (54,6 % hlásících se k církvi). U osob ve věku 65 a více let byl podíl věřících nehlásících se k církvi, náboženské společnosti či směru 21,8 % (33,6 % hlásících se k církvi).

Tab. 3.6.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a náboženské víry

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 197 651	49,2	50,8	16,2	63,7	20,1
z toho podle náboženské víry:						
bez náboženské víry	495 772	51,9	48,1	17,4	67,7	14,9
věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	230 654	44,1	55,9	11,8	54,6	33,6
věřící - nehlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	134 443	45,0	55,0	8,8	69,3	21,8
neuvedeno	336 782	50,5	49,5	20,2	61,9	17,9

Stejně jako před deseti lety se z věřících osob nejvíce přihlásilo k římskokatolické církvi (148,6 tis.), následovala Českobratrská církev evangelická (4,2 tis.) a Církev českobratrská husitská (3,0 tis.).

Věřící obyvatelstvo ve správních obvodech ORP a krajích

Z okresů kraje má nejvýznamnější podíl věřících Hodonín (57,0 % z těch, kteří na otázku odpověděli), Blansko (47,3 %) a Břeclav (42,9 %).

Tab. 3.6.2 Obyvatelstvo podle náboženské víry, pohlaví a velikostních skupin obcí

	Věřící						Bez náboženské víry		Neuvedeno	
	celkem		muži		ženy		počet	%	počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%				
Jihomoravský kraj	365 097	30,5	162 235	44,4	202 862	55,6	495 772	41,4	336 782	28,1
v tom obce s počtem obyvatel:										
do 199	5 375	37,9	2 513	46,8	2 862	53,2	4 475	31,5	4 337	30,6
200–499	22 256	34,1	10 232	46,0	12 024	54,0	23 519	36,0	19 569	29,9
500–999	43 162	33,6	19 619	45,5	23 543	54,5	47 885	37,3	37 491	29,2
1 000–1 999	50 505	33,6	22 846	45,2	27 659	54,8	57 385	38,1	42 561	28,3
2 000–4 999	58 632	33,9	26 046	44,4	32 586	55,6	66 262	38,3	48 132	27,8
5 000–9 999	27 981	27,8	12 171	43,5	15 810	56,5	43 512	43,3	28 983	28,8
10 000–19 999	19 559	30,2	8 420	43,0	11 139	57,0	26 564	41,1	18 538	28,7
20 000–49 999	25 011	24,4	10 378	41,5	14 633	58,5	47 452	46,3	29 995	29,3
50 000–99 999	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
100 000 a více	112 616	28,3	50 010	44,4	62 606	55,6	178 718	44,8	107 176	26,9

Neochota odpovídat na otázku náboženské víry byla větší v obcích s nižším počtem obyvatel, naopak v Brně jako zástupci největší velikostní skupiny, neuvedlo náboženskou víru jen 26,9 % obvykle bydlících obyvatel. Podíl věřících (z uvedených hodnot) byl nejvyšší v obcích do 199 obyvatel (37,9 %), dále ve velikostní skupině obcí 200 až 499 obyvatel (34,1 %) a 2 až 5 tisíc obyvatel (33,9 %). Podíl věřících mužů klesal s velikostní skupinou obce (od 46,8 % u nejmenších obcí po 41,5 % v obcích s 20 až 50 tisíci obyvatel; výjimku tvořilo Brno, kde podíl věřících mužů činil 44,4 %), naopak tomu bylo u žen (od 53,2 % u nejmenších obcí po 58,5 % v obcích s 20 až 50 tisíci obyvatel; v Brně 55,6 %).

Tab. 3.6.3 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a církve, náboženské společnosti nebo směru

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru	230 654	44,1	55,9	11,8	54,6	33,6
z toho:						
Církev římskokatolická	148 598	43,1	56,9	12,4	50,8	36,8
katolická víra (katolík)	32 097	42,0	58,0	10,8	53,8	35,4
křesťanství	11 340	43,5	56,5	13,2	64,3	22,5
Českobratrská církev evangelická	4 206	43,5	56,5	12,1	52,0	35,9
Pravoslavná církev v českých zemích	3 636	49,5	50,5	10,8	82,1	7,1
Církev československá husitská	3 045	40,6	59,4	9,0	42,9	48,1
protestantská/evangelická víra (protestant, evangelík)	2 649	41,5	58,5	7,0	54,8	38,2
Jedí	2 539	78,1	21,9	9,1	89,9	1,0
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	1 034	42,0	58,0	6,7	72,2	21,1
Církev adventistů sedmého dne	993	44,3	55,7	10,4	68,2	21,5

3.7 Místo bydliště v době narození

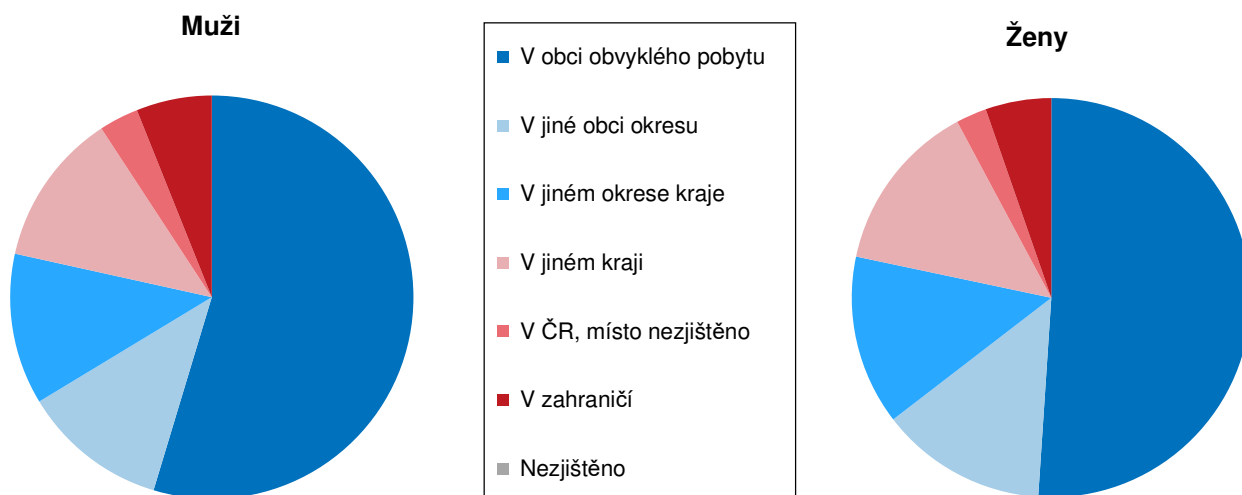
V Jihomoravském kraji žilo 632,6 tis. obyvatel, kteří se narodili v obci svého obvyklého pobytu (tzv. „rodáci“). Podíl rodáků tvořil 52,8 % obyvatel kraje a byl vyšší než podíl rodáků v ČR (50,4 %). V mezikrajském porovnání má nejvyšší podíl rodáků Moravskoslezský kraj (56,0 %), nejnižší pak kraj Středočeský (41,6 %). V jiné obci okresu se narodilo 12,6 % obvykle bydlících (ze zjištěných hodnot), v jiném okrese kraje 13,0 %, v jiném kraji 13,1 %, v zahraničí 5,7 %. U 2,8 % obyvatel narozených v ČR se místo narození nepodařilo zjistit.

Tab. 3.7.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a místa bydliště v době narození

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Obyvatelstvo	1 197 651	49,2	50,8	16,2	63,7	20,1
v tom:						
narození v České republice	1 129 441	49,0	51,0	16,9	62,7	20,4
v tom:						
v obci obvyklého pobytu	632 602	50,9	49,1	25,2	58,1	16,7
v jiné obci okresu	151 135	45,6	54,4	7,4	68,1	24,5
v jiném okrese kraje	155 157	46,1	53,9	9,3	66,8	23,9
v jiném kraji	156 997	46,2	53,8	3,6	71,2	25,2
v ČR, místo nezjištěno	33 550	55,4	44,6	1,2	66,4	32,4
narození v zahraničí	68 146	52,4	47,6	4,1	79,9	16,0
z toho ve Slovenské republice	30 256	48,1	51,9	.	.	.
nezjištěno	64	x	x	x	x	x

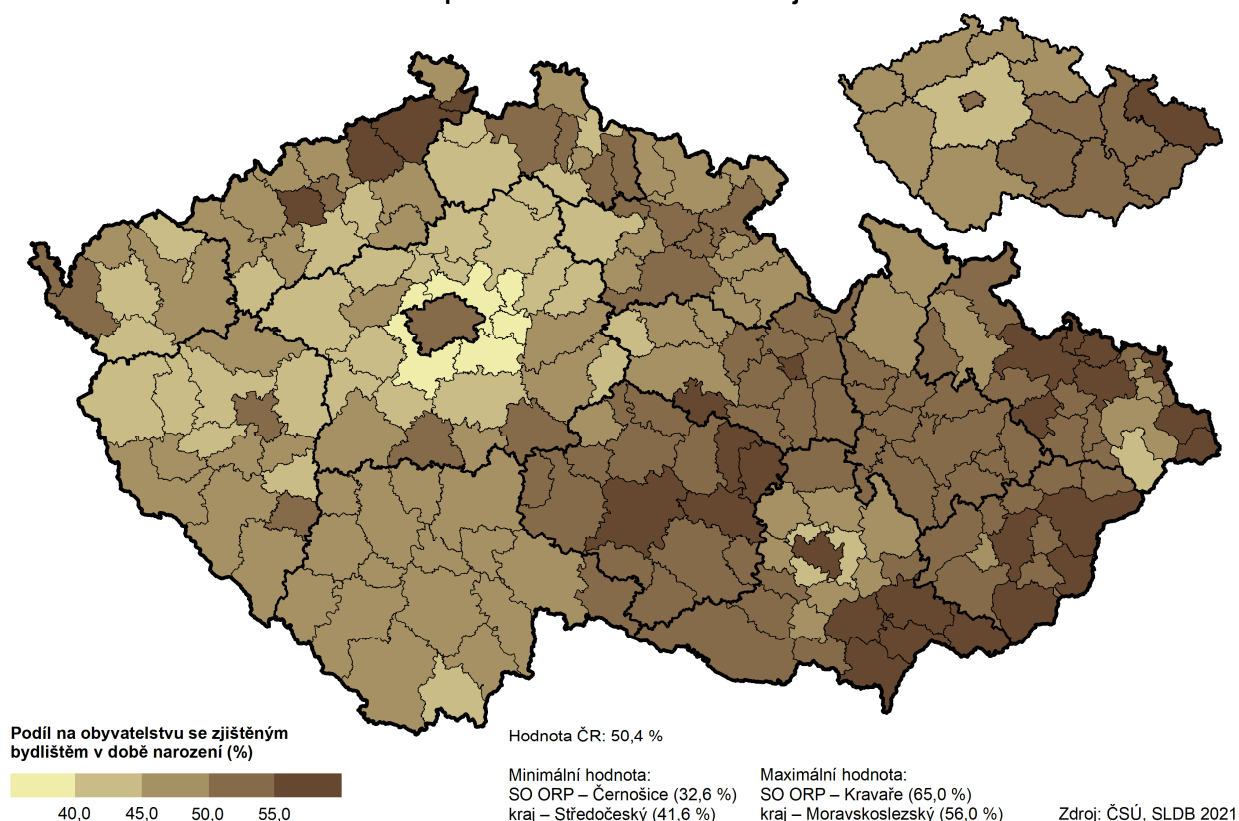
Z hlediska pohlaví rodáky tvořilo 322,2 tis. mužů (50,9 % z počtu mužů se zjištěným místem narození) a 310,4 tis. žen (49,1 % žen se zjištěným místem narození). Podle věkového složení je mezi rodáky 159,3 tis. osob ve věku do 14 let (82,2 % z osob této věkové skupiny), 367,8 tis. osob v produktivním věku (48,2 % z osob této věkové skupiny) a 105,5 tis. osob ve věku 65 a více let (43,8 % z osob této věkové skupiny).

Graf 3.7.1 Obyvatelstvo podle místa bydliště v době narození a pohlaví v Jihomoravském kraji

Z okresů kraje byl nejvyšší podíl rodáků zjištěn v okrese Hodonín (57,2 %), nejnižší v okrese Brno-venkov (45,5 %). Z pohledu velikostních skupin obcí nejvíce rodáků žilo v Brně (56,4 %). Méně než poloviční podíl rodáků byl zjištěn jen ve 2 nejmenších velikostních skupinách obcí (do 199 a 200 až 499 obyvatel), a to shodně 49,1 %.

Obyvatelstvo s bydlištěm v době narození v obci obvyklého pobytu ve správních obvodech ORP a krajích

3.8 Vzdelanostní struktura

V Jihomoravském kraji žilo ke dni sčítání 1,004 mil. osob ve věku 15 a více let, vzdělání nebylo uvedeno u 4,8 % z nich. Ve složení obyvatel, u nichž bylo zjištěno vzdělání, mělo 12,1 % obyvatel Jihomoravského kraje ve věku 15 a více let základní vzdělání (vč. neukončeného); 30,1 % obyvatel vykázalo střední vzdělání bez maturity včetně vyučení; 30,3 % obyvatel mělo úplné střední všeobecné vzdělání s maturitou (včetně nástavbového a pomaturitního); vyšší odborné vzdělání a konzervatoř absolvovalo 1,5 % obyvatel kraje. Vysokoškolské vzdělání si uvedlo 20,7 % obyvatel – 4,0 % mělo bakalářský vysokoškolský titul; 15,3 % obyvatel mělo magisterský vysokoškolský titul a 1,4 % obyvatel mělo doktorské vysokoškolské vzdělání. Bez vzdělání bylo 0,5 % obyvatel. Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob byl mezi kraji 2. nejvyšší (po hl. m. Praze s podílem 33,7 %) a byl nad celorepublikovým průměrem (17,6 %).

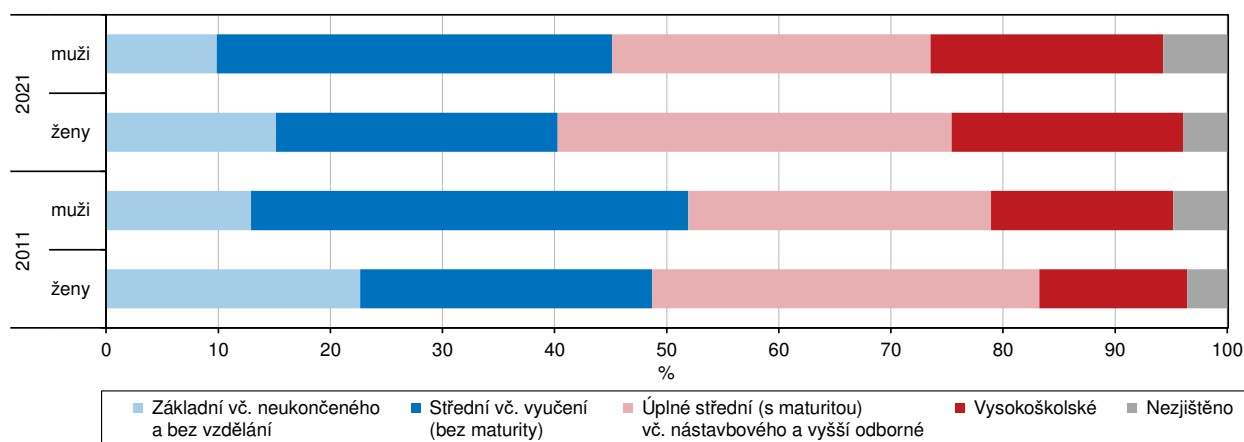
Z grafu 3.8.1 jsou zřejmé rozdíly vzdělanostní struktury mezi muži a ženami (podíly ze zjištěných hodnot). Nejmarkantnější rozdíl je u podílu osob se středním vzděláním bez maturity vč. vyučení (35,3 % mužů vs. 25,1 % žen). Taktéž je zřejmý nárůst vzdělanosti od sčítání 2011 u mužů i žen: na jedné straně poklesl podíl osob se základním vzděláním (včetně neukončeného) a bez vzdělání a na druhé straně se zvýšil podíl vysokoškoláků.

Ze vztahu vzdělanostní skladby a věku je třeba zmínit dvě hraniční skupiny. Na jedné straně osoby se základním vzděláním vč. neukončeného - ty byly očekávaně nejčetnější ve věkové skupině 15 až 19 let (studenti, učni). Dále tento stupeň vzdělání měl vysoké zastoupení v generaci obyvatel starších 70 let. Na straně druhé je zastoupení vysokoškolského vzdělání, kde je zřejmé vyšší četnost této úrovně vzdělání především ve skupině 30 až 39 let, s vyšším věkem pak poměrné zastoupení vysokoškoláků klesá.

Tab. 3.8.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a nejvyššího dosaženého vzdělání

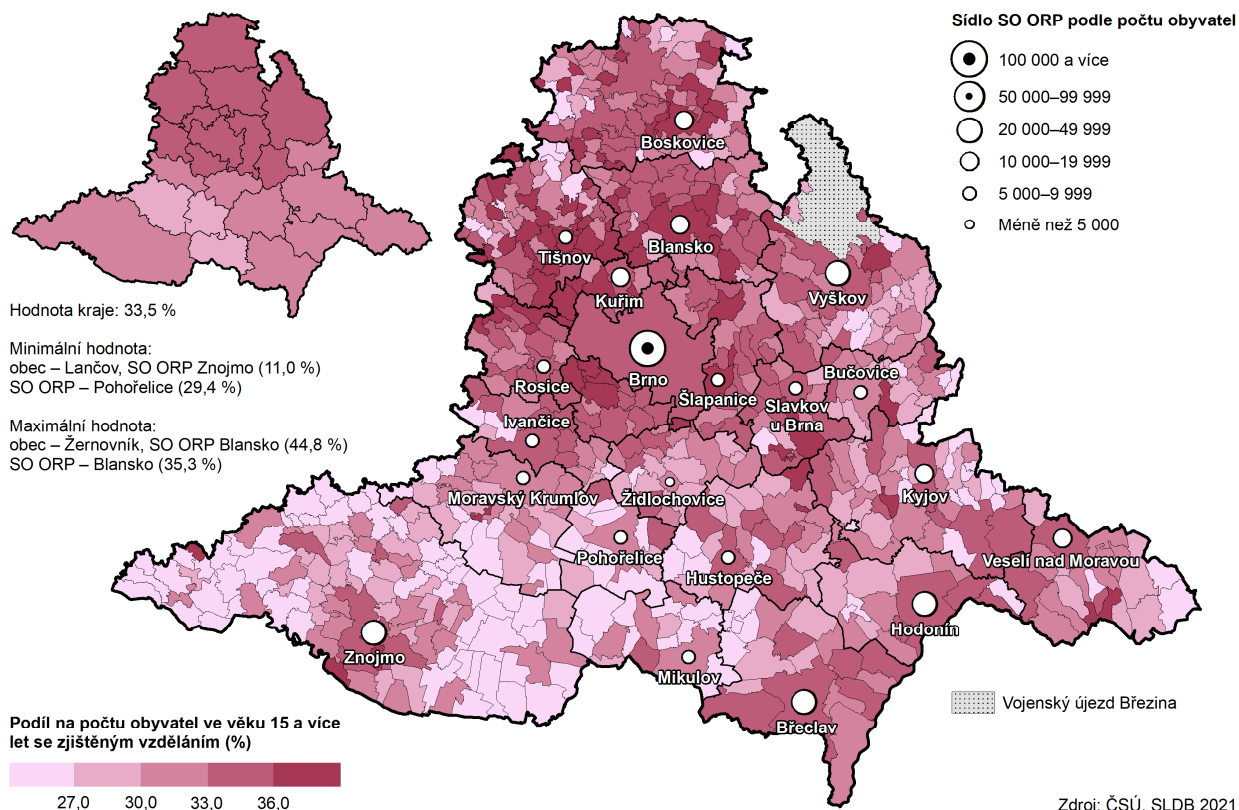
	Celkem	z toho ženy (%)	Z celku podle věku (%)						
			15–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70 a více
Obyvatelstvo ve věku 15 let a více	1 003 977	51,1	5,3	12,9	16,8	19,3	14,8	14,1	16,7
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:									
bez vzdělání	4 947	47,3	19,0	10,2	15,2	16,4	12,1	15,1	12,0
základní vč. neukončeného	121 166	62,3	36,7	8,0	6,1	6,1	5,8	12,9	24,5
střední vč. vyučení (bez maturity)	301 905	42,7	1,1	7,6	11,1	21,3	18,8	19,2	20,9
úplně střední (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního	304 647	55,7	1,2	17,9	17,0	20,7	15,8	12,5	14,8
vyšší odborné, konzervatoř	15 190	70,5	0,1	19,3	36,8	25,3	6,4	4,6	7,6
vysokoškolské	207 890	51,0	-	15,9	29,6	21,0	13,1	10,6	9,8
bakalářské	40 112	58,0	-	37,5	36,3	18,2	5,7	1,6	0,6
magisterské	154 028	50,4	-	11,5	28,1	21,0	15,1	12,7	11,5
doktorské	13 750	37,5	-	1,4	27,0	29,0	11,5	13,4	17,6
nezjištěno	48 232	42,0	1,6	12,0	17,6	21,8	17,1	13,8	16,2

Vztah věkového složení a vzdělání je dokladem generačního vývoje společenského vnímání vzdělání. Po standardu základního vzdělání poválečné generace následovala preference středního vzdělání bez maturity, v následujících generacích byla standardem maturita, cílem současné generace je získat vyšší a vysokoškolské vzdělání.

Graf 3.8.1 Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle nejvyššího dosaženého vzdělání a pohlaví v Jihomoravském kraji

Z hlediska velikostních skupin obcí lze konstatovat, že s rostoucí velikostní skupinou obce roste i vzdělanostní úroveň jejich obyvatel. V obcích s počtem obyvatel do 199 bylo zjištěno 10,7 % vysokoškoláků (ze zjištěných hodnot), v Brně, jako největší obci kraje, podíl vysokoškoláků tvořil dokonce 33,6 % obyvatel. Naopak střední vzdělání bez maturity včetně vyučení je nejčastěji zastoupeno v menších obcích (do 199 obyvatel 43,7 % ze zjištěných hodnot), s velikostí obce pak poměrné zastoupení osob s tímto stupněm vzdělání klesá (po 21,0 % pro obec nad 100 000 obyvatel, tedy Brno).

Obyvatelstvo se středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového, pomaturitního a vyššího odborného studia v obcích a správních obvodech ORP Jihomoravského kraje

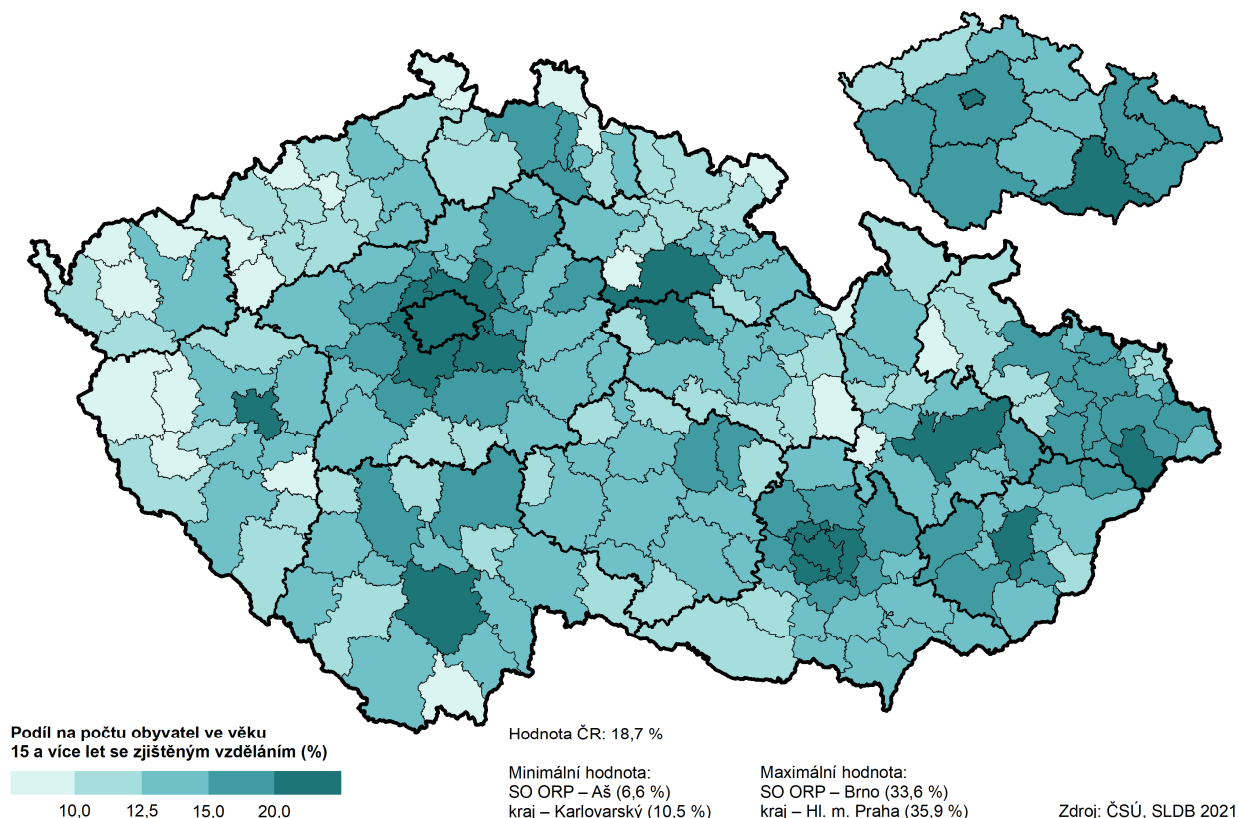

Tab. 3.8.2 Obyvatelstvo podle nejvyššího dosaženého vzdělání a velikostních skupin obcí

(podíly vypočteny ze zjištěných hodnot)

	Obyvatelstvo ve věku 15 let a více	v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání (%)					
		bez vzdělání	základní vč. neukončeného	střední vč. vyučení (bez maturity)	úplné střední (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního	vyšší odborné, konzervatoř	vysokoškolské
xxx kraj	1 003 977	0,5	12,7	31,6	31,9	1,6	21,8
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	11 985	0,5	15,7	43,7	27,9	1,4	10,7
200–499	54 220	0,7	14,9	42,2	28,7	1,4	12,1
500–999	106 220	0,7	14,4	40,6	29,4	1,4	13,6
1 000–1 999	123 710	0,5	14,1	37,8	30,5	1,5	15,7
2 000–4 999	144 036	0,5	14,3	36,8	31,0	1,4	16,0
5 000–9 999	83 749	0,5	13,2	34,1	32,4	1,6	18,3
10 000–19 999	54 752	0,8	12,7	31,8	33,9	1,8	19,1
20 000–49 999	87 134	0,6	14,8	33,2	33,5	1,3	16,5
50 000–99 999	-	-	-	-	-	-	-
100 000 a více	338 171	0,4	9,8	21,0	33,3	1,8	33,6

Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním ve správních obvodech ORP a krajích

3.9 Způsob bydlení

Obyvatelstvo podle způsobu bydlení lze rozdělit na osoby bydlící v bytech, což je převažující způsob bydlení, k datu sčítání tak bydlelo 96,2 % obyvatel kraje (mírně nad průměrem ČR 96,0 %), v ubytovacích zařízeních (mezi které počítáme domovy důchodců, ubytovny, svobodárny, studentské koleje, ústavy, nemocnice, věznice, azylová zařízení, ...) bylo ubytováno 1,7 % obyvatel (v ČR 1,8 %). Další část tvořily osoby bydlící v objektech mimo bytový fond a zařízení, tedy např. v rekreačních objektech, v nouzovém či mobilním obydlí (2,2 % obyvatel; poměr odpovídá poměru v ČR) a osoby bez domova (0,4 ‰). Nejvíce osob bydlí v bytech v Praze (97,0 %), v zařízeních a mimo byty a zařízení v Karlovarském kraji (2,2 %, resp. 3,3 %), a zastoupení osob bez domova má nejvyšší kraj Olomoucký a Moravskoslezský (0,1 %).

Tab. 3.9.1 Obyvatelstvo podle způsobu bydlení

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více
Bydlící osoby celkem	1 197 217	49,2	50,8	16,2	63,7	20,1
v tom:						
v bytech	1 151 283	48,9	51,1	16,5	63,5	19,9
v zařízeních	20 108	49,1	50,9	4,1	54,1	41,7
mimo byty a zařízení	25 826	65,1	34,9	10,7	77,7	11,5
Osoby bez domova	434	78,3	21,7	0,2	87,6	12,2

Podíly mužů a žen při bydlení v bytech a zařízeních víceméně kopírují zastoupení mužů a žen v kraji. Zastoupení mužů je vyšší v ubytování mimo byty a zařízení (65,1 %) a u osob bez domova, mezi kterými je přes tři čtvrtiny mužů. Věková skladba osob bydlících v bytech víceméně odpovídá věkovému složení obyvatel kraje. V zařízeních je nižší podíl dětské složky (4,1 %) i osob v produktivním věku (54,1 %), ale podíl seniorské složky je výrazně vyšší (41,7 %). Mimo byty a zařízení převládá věková skupina 15 až 64 let (77,7 %), stejně jako u osob bez domova (87,6 %).

Problematika osob bez domova se při minulých sčítáních nijak neřešila, ucelené informace o této skupině obyvatel poskytlo poprvé v historii až sčítání v roce 2011. Sčítání se ale netýká skupiny lidí, kteří žijí na ulici, s úřady nekomunikují, komunikovat nechtějí a ani se nezajímají o nabízenou pomoc. Informace se vztahují na osoby, které využívají služeb azylových domů, domů na půli cesty, v noclehárnách, v nízkoprahových denních centrech a dalších sociálních zařízeních.

V Jihomoravském kraji tak podle výsledků tohoto šetření bylo ke dni sčítání 434 lidí bez domova. Převažují mezi nimi muži, ženy tvořily pouze 21,7 % celkového počtu. Většina sečtených, jak už bylo zmíněno, spadá do věkové skupiny 15 až 64 let (87,6 %).